

"La història dels bancs catalans és frustrant"

Tota l'economia catalana cap dins el cap d'aquest home: Francesc Cabana (Barcelona, 1934), nacionalista de primera hora, cofundador de Banca Catalana, historiador de l'economia i, com qui no vol la cosa, cunyat de Jordi Pujol. Acaba d'enllestir una obra magna sobre els protagonistes de la Revolució Industrial al Principat. Cabana ens parla de tot.

El darrer volum de *Fàbriques i Empresaris. Els protagonistes de la Revolució Industrial a Catalunya* acaba de veure la llum. Francesc Cabana torna a deixar mostra del seu meticulós coneixement de l'economia catalana. Des del seu despatx a la Fundació Enciclopèdia Catalana fem un repàs del país (i de la seva vida).

—*Es pot exemplificar la Revolució Industrial en una empresa?*

—Home, deixa'm dir-ne una per sector!

—*D'acord.*

—L'Espanya Industrial, en el sector tèxtil i cotoner. En el terreny metal·lúrgic, La Maquinista Terrestre y Marítima. En química, la Cros.

—*Quina mena de gent eren els protagonistes de la Revolució Industrial?*

—En general els industrials eren menestrals, gent que tenia un ofici, que s'adonen que hi ha una revolució fora de l'estat i que la imiten. Gent que saben la importància del progrés tècnic, gent que viatja, que tenen coneixements..., a vegades estrangers que vénen aquí.

—*Eren visionaris?*

—No, no, gens ni mica, eren gent que tocaven de peus a terra! En Manuel Girona, que no era un industrial, però sí un comerciant molt emprenedor, ho expressava amb un lema: "treball, fora vicis i interès compost".

—*Eren reaccionaris?*

—Home, ells eren patrons, i vistos des de l'òptica d'avui dia potser podríem dir que sí. Però jo crec que molts d'ells eren paternalistes. Catalunya va tenir molts conflictes socials. Normalment acabaven en pacte, però a vegades hi havia un assassinat, alguna mort, i això tenia conseqüències. Per exemple: Joan Güell, que havia creat el Vapor de Sants, va veure com li assassinaven el capataç, en Sol i Pedrís, i arran d'això va aconsellar al fill, Eusebi Güell, que abandonés la indústria. Sortosament no li va fer cas: Eusebi Güell és el fundador de l'Asland.

—*La Catalunya actual té homes com aquells?*

—Jo... Esperem que a partir d'ara sí.

—*Això vol dir que no.*

—Cada vegada m'adono més dels efectes nefastos de la dictadura de Franco, fins i tot

en termes econòmics. El règim va captar l'esperit d'iniciativa d'aquesta burgesia catalana, que a partir dels anys 40 viu exclusivament pel *cupò* i pels favors de la dictadura. Fins l'any 65 o 70 aquesta burgesia no comença a treure el nas una altra vegada. A partir de l'any 67, amb la fusió de la Cambra de Comerç i la Cambra de la Indústria, es torna a trobar de nou una burgesia emprenedora. Però quan això comença a rutllar, arriba la gran garrotada de l'entrada al Mercat Comú, l'any 86. Això deixa moltes empreses catalanes de panxa enlaire. La millor burgesia, la trobem entre els qui han sobreviscut.

—*Les grans famílies del segle XIX hi continuen essent, avui?*

—Home, tu agafes la llista actual de socis del Cercle d'Economia i els hi trobes tots: els Güell, els Burés, els Viladomiu, els Juncadella..., però ja no són industrials; alguns són polítics, uns altres treballen en una multinacional, un és director d'una caixa...

—*Vós sou advocat. Què feu, parlant d'economia?*

—Quan em demanen què sóc, no sé mai què contestar. Oficialment, sóc llicenciat en dret i advocat, però de fet sóc economista i historiador. La meua carrera professional va començar a la Borsa de Barcelona, i de seguida vaig passar a Banca Catalana. Hi vaig entrar de secretari, portava les actes, l'assessoria jurídica..., però, és clar, hi vaig fer de tot: des de caixer, els primers mesos, a vice-president del consell d'administració, al final.

—*A Banca Catalana, us hi va portar en Jordi Pujol?*

—Més que portar-m'hi ell, m'hi vaig trobar, perquè com sap som emparentats.

—*Sou cunyats. Vós sou casat amb la germana de Jordi Pujol.*

—Efectivament, sempre he dit que per a mi el membre més important de la família Pujol és la meua dona..., tot i que el vaig conèixer primer a ell.

—*Com va ser?*

—El vaig conèixer a la Confraria de la Mare de Déu de Montserrat, vinculada a l'escola Virtèlia. Era un dels pocs llocs que hi havia a Barcelona en aquells moments que sumava catalanitat i pràctica religiosa. Allà

vaig conèixer en Jordi i, després, la Maria.

—De quin any parlem?

—Del 53 o 54.

—Vós teníeu dinou anys i ell vint-i-tres o vint-i-quatre. Quina impressió us va causar aquell Jordi Pujol?

—Home, ja era un líder! Quan jo el vaig conèixer era el confrare major. Sabia arrossegar, parlava amb autoritat, i era un home que tenia una dèria: Catalunya. Se li veia molt clarament.

—Vau ser membre del primer grup organitzat de Pujol: el CC.

—Sí. Al CC, hi vaig ser a l'època d'en Raimon Galí, en Nualart..., gent que van fer de pares de la pàtria. En aquells anys la República, la guerra civil, eren totalment desconegudes, i aquests personatges ens van donar una informació que era d'agrair. El grup, el vaig deixar coincidint amb l'empresonament d'en Jordi, l'any 59. El vaig deixar per dedicar-me a unes altres coses.

—Ereu una de les persones que tenien autorització per a anar-lo a veure a la presó, oi?

—Sí. Només en van donar als pares, a la dona, a la germana i a mi, amb l'excusa que havia d'informar-lo de com anava el banc. I durant tres anys anava cada quinze dies a Saragossa a veure'l. Hi anàvem amb un dos cavalls, i sense autopista. Hi trigàvem sis hores: sortíem a les sis del matí, a les dotze teníem la visita i a la una en sortíem.

—Així, l'inici de Banca Catalana coincideix amb l'empresonament de Pujol?

—Sí, quan el van ficar a la presó acabàvem de comprar una fitxa bancària, que era la Banca Dorca, i havíem aconseguit permís per a obrir una oficina a Barcelona... Quan es parla de banquers, la gent s'imagina unes persones amb barret de copa i puro, però jo era un banquer que anava amb moto, i l'oficina era en un cinquè pis del carrer de Provença. El que passa és que vam aprendre l'ofici. Com que en Jordi era a la presó, a mi em van caure més responsabilitats, i es va anar formant un equip de professionals.

—Passats els anys, quina idea us heu fet del final de Banca Catalana?

—Va ser una extraordinària putada. I ho dic amb totes les lletres, i perquè la paraula és acceptada. Ja fa molts anys que dic que don Mariano Rubio és un poca-vergonya, i a hores d'ara ho diu tothom, però fa dotze anys només ho deia jo i uns quants més. Mariano Rubio va ser qui va portar la crisi bancària de Banca Catalana. Després va venir la querella, que va ser la cirereta. Nosaltres no vam ser mals gestors, vam passar per una crisi com la que va passar tota la banca espanyola, i en canvi a nosaltres ens van donar l'empenta. En aquesta empenta, hi van haver components polítics clars i una estratègia de don Mariano,

“El final de Banca Catalana va ser una extraordinària putada. Jo ja fa molts anys que dic que Mariano Rubio és un poca-vergonya.”

“Quan el vaig conèixer, Jordi Pujol ja era un líder. Sabia arrossegar, parlava amb autoritat i tenia una dèria: Catalunya.”

que volia concentrar la banca espanyola, i els bancs de la perifèria li molestaven, és clar.

—L'empenta política, té noms i cognoms?

—Es evident que *El País* ens va fer molt de mal amb una campanya de premsa a l'estil de la gota malaia, que diuen ara. Allò que va provocar la crisi va ser una notícia absolutament falsa anunciant la suspensió de pagaments de Banca Catalana que surt d'una agència de premsa molt confidencial, més o menys vinculada a la dreta espanyola, i reproduïda seguidament per TVE. La notícia ens situa en un punt sense retorn, ens posa en mans del Banc d'Espanya, perquè es crea el pànic financer i això no hi ha empresa que ho aguant. A partir d'aquell moment el Banc d'Espanya ens deixa diners i ja no manem. Parlo de moments en què hi havia un govern d'UCD. El Partit Socialista arriba més tard, i està vinculat lògicament a la querella.

—Es a dir que va ser una doble bufetada. De primer per la dreta i després per l'esquerra.

—Jo diria que sí. El que passa és que això de posar noms i cognoms... Jo no crec en campanyes organitzades, però sí que puc dir que a *El País* hi va haver un personatge que va anar repicant, repicant, repicant fins que finalment va fer forat...

—Alfons Quintà.

—Exactament, i haig de pensar que actuava amb permís del director del diari. Però ja dic que la crisi bancària era general. Jo l'any 82, si m'ho deixen fer, ensorror el Banc de Santander. Ho dic perquè conec els punts febles del Banc de Santander l'any 82. L'ensorro, aplicant-hi alguns dels principis que ens van aplicar a Banca Catalana. I ensorror el Banesto. I ensorror l'Hispano. I potser no puc ensorror el Banc Sabadell perquè no s'havia ficat mai en participacions industrials, però, els altres, els ensorror. Ara bé: quina és la missió del Banc d'Espanya, ensorrar o salvar?

—Com s'explica la incapacitat catalana de crear una banca pròpia?

—No hi ha incapacitat, hi ha hagut garrotades. La capacitat financera catalana es demostra amb l'existència de les caixes i d'innombrables empreses financeres. La història dels bancs catalans és realment una història frustrant. El Banc de Barcelona se'n va anar a l'aigua per culpa dels accionistes. Al Banc de Catalunya, li van donar una empenta claríssima. L'Hispano Colonial es va deixar absorbir després de la guerra —l'hecatombe de la postguerra a Catalunya és total—. I a Banca Catalana, ens van donar una altra empenta. Ara bé, el Banc de Sabadell és un gran banc, i les caixes poden ser-ho.

—Però no deixa de ser que el mapa financer català és extremadament feble.

—Sí, sí. En un dels primers escrits d'econo-

mia en català que he trobat, de l'any 1908, ja es parla de la necessitat de crear bancs catalans. Al 1915 en Cambó parla d'aquesta necessitat. Al 1931 es crea el Banc de Catalunya. Després nosaltres creem Banca Catalana..., és a dir, ens trobem davant un fracàs constant. I és evident que si l'economia catalana necessita alguna cosa és suport financer.

—*El teixit productiu català és finançat per la banca de fora de Catalunya. Això no és una disfunció?*

—I tant! És per això que es va crear Banca Catalana... I si a hores d'ara algú vol crear un projecte de banca catalana jo m'ofereixo de conserge, perquè no tinc ni un duro: ni per a fer un banc ni per a posar una botiga.

—*És possible encara crear una banca catalana de nova planta? El mapa bancari acceptaria un intrusisme d'aquesta mena?*

—Home, la millor solució seria recomprar Banca Catalana, això és evident. El que passa és que Banca Catalana en aquests moments és el millor bombonet del BBV. Alguna vegada he insinuat que, si el BBV s'hagués quedat Banesto, potser aleshores s'hauria venut Banca Catalana. El que no sé és qui l'hauria comprat; pensa que, a ells, els va costar onze o dotze mil milions i ara en deu valer 130.000 milions.

—*El Sabadell és l'esperança blanca?*

—En el sentit de cobrir aquest dèficit històric? No. El Sabadell és un banc molt sa, magnífic, que fa la seva feina, però que es manté en una política d'expansió molt controlada. És el primer dels bancs mitjans espanyols. El que passa és que per a fer a un determinat paper dins l'economia catalana es necessitaria una empresa de més envergadura.

—*“La Caixa” ho és?*

—Certament.

—*I fa aquest “determinat paper”?*

—Home, sempre podries demanar-los més, a “La Caixa” i a totes les caixes. Les caixes tenen un problema de naturalesa jurídica que algun dia s'haurà de resoldre. No se sap ben bé qui hi mana. Això de les entitats benèfiques no ho entén ningú.

—*Vós heu treballat ocasionalment des del 84 com a consultor del Banc Mundial. El Banc Mundial no és un escanyapobres?*

—Mira... A veure, jo diria que si el Banc Mundial i el Fons Monetari, que en definitiva és la mateixa cosa, no hi fossin, s'haurien de crear l'endemà. Són absolutament imprescindibles.

—**Com a ex-banquer, que en pensa, del cas Banesto?**

—**Crec que el Banc d'Espanya es va equivocar. Potser hauria d'haver aguantat les provocacions de Mario Conde i buscar-hi una solució. És evident que Banesto tenia problemes, però també en té el Central Hispano. El que passa és que, al Central Hispano, no hi ha ningú que es comporti amb la fatxenderia de Conde.**

—**Vostè coneix bé el nou gestor de Banesto, Alfred Sàenz.**

—**És un home llest, que aprofitarà l'experiència que va adquirir a Banca Catalana. Allà la seva gestió va ser molt senzilla, perquè es va trobar amb un actiu extraordinàriament bo. No vull pas dir amb això que sigui un qualsevol; és un home que val.**

El que passa és que, quan t'adones de com actuen, et poses una mica nerviós, perquè tens la impressió que podrien fer-ho molt millor, i que certes polítiques no es poden aplicar a certs països. Sempre t'agradaria que fossin més dúctils a l'hora de parlar amb alguns d'aquests països, però també cal dir que fer-ho és difícil. Cada vegada que tornes del Tercer Món ho fas amb una sensació de frustració, pensant que possiblement allò que has fet no servirà de res. I no sempre per culpa del Banc Mundial, sinó de les estructures que hi trobes.

—*Què us sembla la campanya del 0,7%?*

—Tan important és el quant com el com. El com, aquest és el problema dramàtic: a través dels governs autòctons o a través de les Organitzacions No Governamentals? En alguns casos, enviar els diners als governs autòctons és enviar-los

directament als comptes corrents dels seus dirigents a Suïssa. Algunes ONG funcionen bé, unes altres no tan bé. El com és el problema fonamental. A vegades la temptació que tens és que l'ONU agafi aquests països de l'Àfrica Negra sota la seva protecció i hi implantí un sistema que permeti que la gent visqui dignament, perquè això es podria fer amb una certa facilitat. Això, ho ha proposat gent seriosa.

—*Però voldria dir destruir la sobirania d'aquest països.*

—Efectivament, països creats per normes colonials, amb problemes tribals entremig... Què fer? Et prometo que no tinc resposta. Jo sempre dic que, a l'Àfrica, hi va el pitjor i el millor del món desenvolupat. D'una banda l'empresari corrupte; d'una altra el sacerdot, el metge, l'infermer.

—*Vostè acamparia a la Diagonal amb els joves del 0,7%?*

—Home, si tingués vint anys, potser sí... No ho sé. Els veig sovint, perquè a mi m'agrada fer fúting i sovint hi passo pel costat. Entenc perfectament el que fan.

—*Si ells sabessin que aquell senyor que passa per davant fent fúting treballa pel Fons Monetari Internacional...*

—Em matarien? A veure, a veure... primer, m'agradaria que el coneguessin, el Fons Monetari. Mai no he tingut la impressió de treballar per una potència explotadora. Hi aboquen molts diners, repeteixo. De diners, n'hi van a raig.

Eduard Voltas